

From: Elver Loho <elver.loho@gmail.com>

Date: 2012/1/25

Subject: ACTA

To: indrek.niklus@just.ee

Lugupeetud Hr. Niklus,

Oleme mõlemad ACTA teemal meedias sõna võtnud ja üsna erinevatel pooltel. Mõtlesin, et kirjutan Teile natuke pikemalt meiepoolsetest muredest.

Justiitsministeeriumis kokku pandud ACTA memo koha pealt oli meie jaoks suur müstika, et kuidas saab välja anda memo, mis oma alusdokumendina käsitleb konkreetset seletuskirja samas kui see seletuskiri on alles koostamisel ning mustandid ei ole avalikud. Välisministeerium juba korra ütles, ilma põhjenduseta, et ACTA on kooskõlas Eesti seadustega. Oma memoga ütles Justiitsministeerium sama ja taas ilma nähtava põhjenduseta. Väljapoole paistavad mõlemad kui põhjendamata väited. Hea meelega loeks seletuskirjas olevat analüüsi, mis väidab, et ACTA on kooskõlas Eesti seadustega.

Teine mure on meie jaoks ametnike vastutus. Loodan, et Te ei võta seda näidet nüüd liiga isiklikult, kuid kui paari aasta eest valmistati ette MKMis domeenireformi, siis oli meie andmetel kõigi protsessi kaasatud juristide arvamus ühene: tuleb teha Domeeniseadus ehk asi peab minema Riigikokku arutamisele. Kahe juristi sellisest arvamusest on alles kirjalik jälg. Veel kahe arvamust on kinnitanud usaldusväärsed töörühma liikmed. Töörühma juht Mait Heidelberg vormistas aga lõppraportisse seisukoha, et seadusi pole vaja muuta ja niimoodi sai võimalikuks Eesti Interneti SA (EIS) loomine MKMi sees, ilma Riigikogu kaasamata, kusjuures EISi juhiks pandi ministri ning ITLi kokkuleppel üks töörühma liige.

Tagantjäre ei hakka hammas aga kuskile peale -- päris mitu juristi on iseseisvalt kinnitanud, et ametnik ei vastuta isegi tahtlikult kallutatud hinnangu eest kui ta just omakasu ei saa. Tulemus on aga juba ära olnud: Riigikokku Domeeniseadus ei läinud ning EISi juhi kohale konkurssi ei korraldatud. Kuna meile kui IT-inimestele on säärane pretsedent juba üsna hästi teada, siis kardame ka ACTA puhul, et kas puuduliku analüüsi või, jumal hoidku, tahtliku tegevuse tagajärjel võib ACTA liikuda Riigikogust mööda ja jääda seal ratifitseerimata. Leiame, et ACTA ratifitseerimine Riigikogus oleks

mõnel määral demokraatlikum viis ACTA maale toomiseks ning teeks vastutuse Riigi tasemel ka kollektiivsemaks.

Kolmas mure on meie jaoks ACTA kooskõla Eesti ja Euroopa Liidu põhiõigusega. Ka Justiitsministeeriumi memos on viidatud Euroopa Komisjoni selleteemalisele hinnangule. Juhin Teie tähelepanu aga tunduvalt pikemale ja põhjalikumale analüüsile, mille koostasid Euroopa Parlamendi Roheliste tellimusel Prof. Douwe Korff ja Ian Brown, mis leidis, et ACTA ei ole kindlasti kooskõlas EU põhiõigusega.

<http://rfc.act-on-acta.eu/fundamental-rights>

Mõistan, et Korffi ja Browni analüüs on pikk ning Teil ei pruugi olla aega selle lugemiseks, kuid siinkohal viitaksin FFII kirjale, mis saadeti hiljuti Euroopa Parlamendile, ning mis sisaldab endas ka Korffi ja Browni analüüsi lühikokkuvõtet. (Kirjas #4.)

<http://acta.ffii.org/?p=1057>

Meie neljas mure on ACTA kaudne mõju Eesti seadusandlusele. Märksõnaks on siin otsekohalduvad määrused. Saan aru, et mõned küsimused on reguleeritud Euroopa Liidu tasemel ning need võetakse Eestisse üle automaatselt, ilma Riigikogu läbimata. Otsekohalduvate määruste nimekirjas on ka mõned ACTAga seotud teemad nagu näiteks tolliregulatsioon ja internetiteenuse pakkuja vastutuse määr. Seega kuigi tehniliselt võib olla õige väide, et ACTA vastuvõtmise järel ei tule Eesti seadusi muuta nõnda, et toll hakkaks mp3-mängijatest piraatmuusikat otsima või pannakse Elion vastutama kasutaja poolt alla tõmmatud piraatfilmide eest, siis juhul kui ACTA vastuvõtmise järel Euroopa Liidus tehakse säärased muudatused EU seadusandluses, on Eesti kohustatud automaatselt säärased regulatsioonid üle võtma. Hea meelega näeksime Justiitsministeeriumi analüüsis ka selliste võimalike murede tõenäosuse hindamist.

Meie viies mure on hilisem lobitöö ACTA baasil. Mõistan, et siinkohal ei saa Justiitsministeerium hinnangut anda. Leiame, et laialivalguva ning üsna ähmase sõnastuse tõttu on võimalik ACTAt tõlgendada nii leebelt kui karmilt ning kodanik saab loota paljuskki vaid seaduselojate heatahtlikkusele. Loodame, et tulevikus ei põhjendata kahjulikke seadusi sõnadega "ACTA soovib" või "ACTA lubab". Sellest samm peenem seadusloome suunamine oleks intellektuaalomandi õiguste omajate lobitöö stiilis "selles teises riigis on ACTA põhjal seadused palju karmimad ja majandusel läheb seal hästi -- tuleb ainult

samamoodi natuke kodanike õigusi ja vabadusi piirata". Eestis on kodanike õiguste eest võitlemine veel vägagi lapsekingades samas kui n.ö. "vastaspoole" lobitöö on hästi finantseeritud ja korralikult organiseeritud. Ühe näitena võib võtta kasvõi AmCham'i eelmise aasta avalduse:

http://www.amcham.ee/failid/AmCham_White_Paper_on_IPR___April_26.pdf

...mida üks meie ühingu liige põhjalikult kritiseeris:

<http://news.err.ee/Opinion/6e70e765-a870-4193-94c5-26ab228f14ed>

Mure hilisema lobitöö kohta võiks kokku võtta sõnadega: ACTA võib avada ohtliku ukse, mida on hiljem väga raske kinni panna.

Käesolev on üsna piiratud nimekiri meie muredest seoses ACTAga. Soovitan Teil ühendust võtta Karmen Turkiga, kes on ACTA juriidika poolega ülihästi kursis ning kuna ta on ametilt advokaat, siis on tema seisukohad tegelikult märksa paremini ja põhjalikumalt põhjendatud kui Justiitsministeeriumi koostatud memos oli ära toodud :) Näiteks on ta üritanud meie MTÜ sees meile paar korda ära seletada kuidas täpselt on ACTA konfliktis TRIPSi ja EU põhiõigusega ja Eesti senise õiguspraktikaga, aga tunnistan, et minu jaoks on see jutt olnud liiga juuratehniline. Samas olen kindel, et Justiitsministeeriumi ametnikel ei ole raskusi Karmeni argumentide mõistmisel.

Karmeniga saab kontakti aadressil karmen.turk@torv.ee ning telefonil 513 3181.

Loodan, et Justiitsministeeriumis koostatav ACTA analüüs tuleb piisavalt põhjalik, et nii ACTAt pooldavad kui ka ACTA vastased eksperdid asjadest üheselt aru saavad.

Lugupidamisega,
Elver Loho
Juhatuse esimees
MTÜ Eesti Interneti Kogukond
<http://kogukond.org>

elver.loho@gmail.com
+372 5661 6933
skype: elver.loho